

ACC. N:R M. 12177:/.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Luf 86

"I mitt hem användes träskedar som matskedar till något av åren 1900-1905. De voro av björk. Hornskedar började användas i början av 1800-talet och slutade 1880-1890. De hade den nackdelen att de ej tålde varmt. Bleckskeden, som slog ut träskeden blev för varm av varm mat. Hornsked till gräddskumning var större än matskedarna.

Alla familjemedlemmar hade var sin sked. Om dessa icke kunde särskiljas på annat sätt skars olika antal jack å skaftet nere vid skedbladet. Å träskedarna hemma var en krok gjord å skaftet något ovanför skedbladet. I denna krok hängdes de på karahyllan eller på skåphyllan, samt å fatkanten varigenom de icke föll ut i fatet.

Skedarna diskades på vanligt sätt, men jag vet att tidigare bara slickades de rena och torkades av lite antingen på förkläet eller på derdelen av särken.

Min farbror, som var puckelryggig och något förkrymt, hette Johannes Nilsson och född 1837-1840 å Ekerås, Hovmantorp, död något av åren 1870-73, han var den förste här i trakten som tillverkade hornarbeten. Dessförinnan kommo dessa från Blekinge. Han gjorde

ACC. N:R **M. 12177:2.**

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

snusdosor, kruthorn, fjälhorn, skeanoper, kammar, skedar, vattenskoppor och framförallt käppkryckor. Sina alster sålde eller tingade han bort inom socknen vid kyrkan eller på marknaderna. På hemväg från en marknad i Lindeskruf blev han rånad och så illa behandlad att han aldrig repade sig riktigt sen.

Han använde både ko- och oxhorn. Dessa både fick och köpte han av de som slaktade nöt själva eller köpte han av garvarn, han gav inte mycke för dem. Beställare släppte också till horn. Förfarandet vid tillverkningen vet jag inte mer om än att poleringen skedde med björk- och vatten samt att en del slipades å vanlig slipsten för faster Mia född 1845 död 1919 brukade tala om att hon brukade dra slipet åt honom. Han hade ingen press, men en del mallar. Åtminstone fjälhorn buntades i $\frac{1}{2}$ dussin med skäktfallstråd.

När vi flyttade från Ekerås 1923 fanns alla hans många redskap och verktyg kvar å sen jag kom till Hovmantorp hade jag sägen kvar men nu är alltsammans skingrat."

Under åren 1906-1918 förhåller det icke sällan att glasbruk
där jag arbetade hade besök av en ambulerande handelslägare
vid namn Pettersson, som - alldeles följderiktigt förresten -
allmänt kallades "Korupellé". Han såg ut att vara född omkring
1870, skrev på 2 sam en "upplämnings" och var ovanligt o-
vänder beträffande såväl utseriet som ifråga om
sitt uppträdande och tal. Han tillverkade och sålde
endast klädhängare av br- och ockra. De vackert po-
lerade hänger sammanknästs med en trätapp till längden
så anpassad att hänger kom i naturligt anstånd till
varandra. Över toppen och skruvorna spändes rit sammet
fastsatt med möbelpita med stora mässingsknoppar.
På framsidan ditskrivades två - tre bokar till att hänga
kläder på och på baksidan två åglar för upphängningen av
hänger. De betingades i allmänhet ett pris från 1 kr. för de
minsta hängarna till kr. 2:25 för de största till sin böj-
ning och färg vackraste ockra.

Av dessa hänger fanns då något exempl. i minsta vaia

ACC. N:R M. 12177:4.

hem, antingen i "fastan" eller på dämpastern
inne i stugan. Men är de flesta borta, men
i något hem tror de finns kvar.

Under de senaste åren har en mångsidigt be-
gåvad ^{äldre} man vid namn Turc Eric bl. a. sysslat med
hanslägds arbete för Hemslägden i Tärns räk-
ning. Han har även suttit på skansen med
denne släkt. Tärns intresse för att låta
hanslägd vill jag gärna intervjua honom.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

4

Enn till ochelshifftet användes träskedar i mitt
hann. Dessa var i skilda angångar häfta på
auktioner och tillverkade av björk eller bark.
Ingen bark fanns å skafvet förintad på sällskaps-
viken hade bäj eller bark i andra likaså en
träslor. Men hade alltid en särskild träsked
då han ältade sitt smär.

I slutet av 1800-talet var den originalle
Ommerhagabacken "Samuel på Skrabben"
inlagd på Färjö lasarett. Då han skulle be-
skriva stället var de matpartier de
fick där så han: "Den ja hade kallt min skåi-
sar hade ja tatt att i trer skåia".

I vårt lilla museum har vi bl. a. följande
konstater: matskedar, smedasa, bägar, dimpp
och sanddasa. Tyvärr saknas uppgift om
både tillverkare och tillverkningsår.

Brännvin.

"Brände brännvin gjorde mästare var barare
före, åtminstone i Brunnshaga, men Magnus
Jansson i Kullt han brände till avskide.

Tar född 1829 brukade tala om att när han
var barn brände farfar till mesbevar. Tar
fick då det som han till sist vid brännings-
en detta åt han med sked till brödet. Det
kallades lack och var både dåligt och out.

Johannes Månsson det var en fullig sup-
gubbe, han var mer i Kullt å sop än hemma. En
gång han kom hem full så hans hustru Lena:
"Kommer du hem en lutt lea svinn". "Ho
hemma di som krypa" sa Johannes bara.

Fäst lagade dom te själva, de la smeten
när di bakte".

N. M.
154.

6